

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput VI. Subjectum & objectum dominii.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

cum contrarium afferat his verbis: *In rebus usu consumptibilibus . . . per usum vel abusum usuarii, substantia talis rei esse definit, & per consequens proprietates etiam inutilis non subsistit.* Solum proinde velle, quod rem illam consumentes, domini sint ipsius consumptionis, seu actus quo consumitur. Quia (ut ait) *actus ipse vendi ad utentem pertinet, in quantum quis suorum actuum per liberum arbitrium & voluntatem dominus dicitur . . . non autem actus ille vendi ad eum pertinet, qui concedit alii, quod in re sua actum illum valeat exercere.*

59 Respondeo 3°. Joannem quidem XXII. sustinuisse, quod Fratres Minores esse nequeant simplices usuarii rerum, quæ unico usu consumuntur; quia quod in talibus rebus usus juris vel facti separatus à proprietate rei, seu dominio, possit constitui, repugnat juri, & obviat rationi; id tamen ex fidei principiis non intulisse, sed ex apicibus juris civilis, & visâ sibi ratione humanâ. Id proinde ut fide certum ex Cathedra ut Pontificem non definiisse (prout ipse fatetur) sed ut Doctorem argumentando & disputando (prout ex contextu liquidò constat) opinionem suam per modum præambuli declarasse, ut viam sterneret certis ordinationibus quas autoritate Pontificiâ sub finem extrav. ad conditorem facere disponebat, easque contra invidiam præmuniret. Quarum ordinationum una fuit, quod in bonis, quæ FF. Minoribus præstarentur, nullum jus, seu dominium Romanæ Ecclesiæ acquireretur, in vim Constitutionum à suis Prædecessoribus editarum, exceptis Ecclesiis, Oratoriis, officinis, libris, & vestibus divinis Officiis dedicatis, vel dedicandis. Altera, quod nullus deinceps à quocumque, Papæ nomine, constitueretur Procurator sanctæ Romanæ Ecclesiæ, pro recipiendis, extorquendis, defendendis, seu administrandis bonis, quæ impoſterum Fratribus prædictis obvenire contingeret.

60 Respondeo 4°. Joannem XXII. sua illa dicta, disputata; & statuta finaliter submisisse determinationi Successorum suorum, in Diplomate *ne super iis*, dato Avenione 3. nonas Decembris anno decimo-nono sui Pontificatus, prout refert Wadingus ad annum 1333. cujus Diplomatis instrumentum authenticum, Notarii publici manu subscriptum, habere se testatus est Marchantius ubi supra fundam. 10. §. 5.

CAPUT VI.

Subiectum & objectum domini.

61 Solam naturam rationalem domini capax esse, constat ex definitione quâ dominium definitur, *facultas disponendi de re tamquam sua, &c.* cujusmodi dispositio libertatem supponit, quæ est in sola natura rationali. Deus proinde, Angelus, & homo, capaces sunt domini. Etiam homo nondum rationis usum adeptus. Quia agnatam habet

libertatem, radicalemque potestatem (licet per accidens impeditam) de re tamquam sua disponendi. Unde Galat. 4. *Hæres, quanto tempore parvulus est, nihil differt à servo, cum sit dominus omnium.*

Quæritur an & quale dominium competat servis & filiis-familias? Respondeo servos, vulgò mancipia, de jure communi, seu legum dispositione, dominos non esse rerum temporalium, bene famæ suæ; circa quam proinde injuria propriè dicta ipsis potest inferri, etiam à dominis, sicut & in vita, cuius licet non sint domini, jus tamen habent ad illius conservationem, nec in vita & fama considerantur ut servi, sed ut homines.

In certis etiam casibus domini efficiuntur rerum temporalium. Primò ex tacito vel expresso domini consensu. Secundò, si res donetur servo eâ conditione ut ipse, non domini, cedat dominio. De hoc tamen disputatur. Tertio, si aliquid ipsi donetur in compensationem injuriæ ei illatæ, v. g. per injuriam diffamationem, vel mutilationem. Quarto, si de necessariis ad sustentationem aliquid sibi subtrahant, vel ultra operas à domino impositas, aliquid operentur mercede dignum.

Quoad filios-familias, id est adhuc sub patria potestate constitutos, quæstio de triplicibus bonis esse potest, nimirum 1°. de castrensibus, & quasi castrensibus. Castrensia sunt, quæ in militia, vel occasione illius acquisita sunt. Quasi castrensia, quæ acquisita sunt ratione militiæ sacræ, ratione beneficii ecclesiastici, vel officii Judicis, Advocati, Magistri, &c. Horum bonorum filii-familias plenum habent dominium & administrationem.

2°. de bonis profectitiis, id est quæ à patre adhuc vivente proficiscuntur, vel patris causâ filiis dantur. Et istorum nec dominium directum habent, nec indirectum.

3°. de adventitiis, id est quæ propria industria, extra militiam sacram vel profanam, filii acquirunt, v. g. negotiando ex pecuniis mutuo acceptis, vel quæ filiis obveniunt per donationem alio quàm patris respectu factam, vel quæ fortuitò ab aliis derelicta inveniunt. Et horum dominium habent directum, sed non administrationem, nec usum fructum, nisi aliud obtineat loci consuetudo, vel pater administrationi renuntiet, vel bona illa filiis donentur cum conditione, quod usus-fructus patri non obveniet, &c.

Solet etiam quæri, an Religiosi esse queant temporalium domini, & an Clerici sint domini bonorum beneficialium, patrimonialiumque, & quasi patrimonialium?

Ad 1. respondeo paupertatem religiosam ex se non excludere dominium in communi, sed in particulari dumtaxat; ideoque Religiosos solemniter professos, esse incapaces domini in particulari rerum temporalium, cap. *cum ad Monasterium* de statu Monach. pec.

care proinde exercendo aliquos dominii actus donando, recipiendo, utendo, retinendo, &c. independenter à voluntate Superioris. Votum tamen religiosæ paupertatis non solemne, cum dominio in particulari consistere in Scholasticis & Coadjutoribus Societatis, juxta Bullam Gregorii XIII. *ascendente Domino*. Peccant tamen ipsi contra votum paupertatis, independenter à voluntate Superioris, disponendo de rebus dominio suo subjectis; tamen si valida sit dispositio, juxta Cardinalem de Lugo, eò quòd nulla lex proferatur quæ ipsam invalidam reddat.

69 Ad 2. respondeo, Clericos esse dominos bonorum patrimonialium, & quasi patrimonialium, non beneficalium, seu ecclesiasticorum. Vide hoc sufficienter probatum I. 4. c. 29. & 30. Inter bona tamen quasi patrimonialia Vallensis ad titulum de pecul. Cleric. a. 5. non bene computat ea quæ Clerici acquirunt celebrando, concionando, confessiones excipiendo, Vicariæ temporali deserviendo, seu alias actiones spirituales & ecclesiasticas exercendo. Quare enim de iis pro libitu, uti de patrimonialibus, magis disponere possent, quàm de beneficalibus? Quia (inquit) illa dantur Clericis in mercedem laboris, seu servitii & operæ personalis præstitæ. Verùm etiam beneficalia dantur pro labore, servitio, & opera personali. Sicut decimæ filii Levi olim datæ fuerunt in possessionem pro ministerio quo serviunt mihi in tabernaculo fœderis, ut dicitur Num. 18. Et idipsum Dominus insinuat, cum dicit: *Dignus est operarius mercede sua. Hoc est* (inquit Theophylactus) *à discipulis pascemini, debebunt enim hoc vobis ut operarii.* Nec certè dignam honorario Missæ idæam imprimunt, qui illud, quasi profanum, quasi patrimonialibus accensent, non ecclesiasticis bonis. Sacrorum itaque stipendium non in mercedem sacrificii, sed in sustentationem cedit Ecclesiæ Ministris, velut pia populi oblatio, quemadmodum decimæ, aliaque fidelium oblata, eaque Ecclesiæ intuitu Sacerdotes accipiunt: cum ea accipiant propter ecclesiastica munia, non propter profana, non seculis ac alios Ecclesiæ proventus. Videri possunt Boëtius Epo, olim Duaci Canonum primarius Antecessor ad cap. 1. de testamentis n. 80. Van Espen de simonia & pensionibus ecclesiasticis p. 1. c. 7. §. 4. Huygenius in observat. brevib. de prudent. & justit. c. 10.

70 Hactenus de dominii subjecto, nunc de dominii objecto dicimus 1°. dominium quidem rerum temporalium homini sub supremo rerum omnium Domino competere, juxta illud Genes. 1. *Dominamini piscibus maris.* Et Ps. 8. *Omnia subjecti sub pedibus ejus.* 2°. hominem etiam cadere posse sub dominium alterius hominis, uti docet Augustinus lib. 19. de Civit. Dei cap. 15. colligiturque tam ex veteri, quàm novo Testa-

mento, ubi statuitur quomodo domini se habere debeant ad servos; necnon ex historiis, in quibus legitur, viros justos habuisse servos, etiam Christianos in novo Testamento. Quod & constat ex plurimis tabulis donationum Ecclesiarum & Monasteriorum, in quibus mentio fit mancipiorum, donatorum ad servitium locorum illorum. In codice etiam donationum Miræi legitur, Christianos olim Christiana habuisse mancipia; licet hoc in usu esse desierit, saltem in Gallia & Belgio. Sic tamen non fuisset, si homo non peccasset. Quia servitus est penalitatis & mitera; solo proinde peccato introducta, prout Augustinus ostendit loco citato. Dominium tamen illud non cadit in vitam servi, uti proximè videbitur, sed in personam & operas dumtaxat.

3°. solum Deum esse Dominum vitæ 71 & membrorum hominis, juxta illud: *Tu es Domine, qui vitæ & mortis habes potestatem.* Sap. 16. Et Deuter. 32. *Ego occidam, & ego vivere faciam, &c.* Unde homo hominem occidere non potest, nisi Dei auctoritate. Nec Sampsonem, qui seipsum interemit, aliter S. Augustinus excusat, nisi quia Deo vel jubente, vel interius excitante id fecit; sicut & Sancti, qui seipsos in ignem vel flumen injecerunt, & ab Ecclesiis martyres honorantur.

4°. hominem esse aliquo modo dominum famæ suæ: utpote quam proprio studio, virtute, & labore acquirit, ablatamque, tamquam suam, in judicio repetit, cuius & detrimentum ex justa causa pati potest, famæque ablata restitutionem detractori condonare, juxta illud sancti Thomæ 2. 2. q. 73. a. 4. ad 1. *In arbitrio uniuscujusque est, pati detrimentum suæ famæ, nisi id vergat in alterius nocumentum, v. g. nocumentum fidei, vel aliorum infamiam* (ut quando ex fama nostra pendet fama aliorum) vel nisi absque bona fama idonei non sumus ad ea quæ officii nostri sunt, vel denique nisi ex non defensione famæ nostræ alii graviter scandalizarentur, vel veritas, aut justitia, seu etiam vita nostra periclitaretur.

CAPUT VII.

Error est mundanorum hominum, divina Scriptura, ac sanctorum Patrum Theologia contrarius, putare usque adeò absolutum illimitatumque esse divitum dominium in ea que superfluum convenienti sustentationi familiae & statûs sui, ut ipsis licitum sit divitias sine termino appetere, in statûs sui augmentum congregare, & in quoscumque usus pro libitu expendere.

Nam quod ad divinam attinet Scripturam, Isa. 5. dicitur: *Va qui conjugisti domum ad domum, & agrum agro copulatis, usque ad terminum loci: nunquid habitabis vos soli in medio terræ? Et 1. Timoth. 6. Habentes*